

GROEN

IVN
Veld-Platerswolve

NUMMER
67
NAJAAR 2016

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Hannie Koeleman- Lusink Hemstukken 32a 9761KM Eelde	e-mail: koeleman95@home.nl tel: 050-3095807
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde tel: 050-3092973	e-mail: voneije@gmail.com banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel: 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel: 050-3095518
Lid	Willem Zandt Burg. J.G. Legroweg 19 9765AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel: 050-3094264
Lid	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@ziggo.nl tel: 050-3093113

Werkgroepen en contactpersonen

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	3093113
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Wat betreft het weer hebben we een redelijke zomer achter de rug, met daarna in de eerste helft van september een ‘tropische’ periode. De een vindt die warmte plezierig, de ander niet. Koolmezen en boomkruipers lieten zich in die warme tijd horen als ware het baltstijd, meerdere plantensoorten kwamen voor de tweede keer in bloei. De tijd gaat snel, gebruik hem wel. Het is een oud gezegde, maar er zit een kern van waarheid in. In 2007 hebben we als IVN afdeling Eelde-Paterswolde ons 60 jarig jubileum gevierd, met tal van geslaagde activiteiten. Volgend jaar is het 2017 en dan bestaan we dus **70 jaar!** Een speciale jubileumwerkgroep is bezig een mooi programma in elkaar te zetten, zie elders in dit blad. De redactie van Groen en de werkgroep publiciteit gaan verder zonder Ynze de Boer. Hij regelde jarenlang allerlei excursies en lezingen en met hem nam ik voor Groen de aangeleverde artikelen door op leesbaarheid en taalfouten. Ynze: heel erg dank voor je inzet en de plezierige samenwerking! Martine Harmens is de redactie komen versterken en daar zijn we blij mee. Op bestuurlijk vlak kan onze afdeling best wat verjonging gebruiken. Weet u geschikte kandidaten, laat het mij weten. Financieel staat onze afdeling er aardig gezond voor, maar onze penningmeester moet toch elk jaar teveel energie stoppen in het innen van de contributie van personen die ook na herinnering(en) nog steeds niet betalen. Toch weten we dat ze graag IVN donateur/lid zijn! *Nog niet betaald? Gewoon even doen!*

In ons activiteitenprogramma is weer een Nieuwjaarsborrel opgenomen, na het succes in januari van dit jaar. De Natuurquiz wordt ook herhaald. De geslaagde quiz op de alv in maart gaf aanleiding om er een pub-natuurquiz van te maken, begin volgend jaar in café Boelens. Doe mee! Voor de omschrijving van deze en de andere activiteiten, zie het programma. Ik hoop dat u regelmatig bezoeker zult zijn.

Leo Stockmann, voorzitter

Omslag: Gehakkelde aurelia's op herfstasters. Foto Ynze de Boer.

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteiten programma najaar/winter 2016-2017	5
IVN Eelde-Paterswolde	
Activiteitenprogramma Vries	7
Boomfeestdag	9
Natuurquiz	10
Plantenruilbeurs	11
Excursie Westerbroek	12
Plantenwerkgroep zoekt Zweedse kornoelje	13
Natuurtocht in ons dorp	14
Monitoring natuurcompensatie vliegveld	16
Zwarte stern kolonie in Onlanden	18
Broedende scholeksters op platte daken	19
Roeken	20
Broedende knobbelzwanen	21
Brandganzen in het Friescheveen	22
Naturalia in het Historisch Centrum	25
De kerkuil in 2017	28
Liefde voor de gierzwaluw	29
Huiszwaluwen	31
IVN jubileumjaar 2017	32
IVN promotie in nieuwe wijken	33
Boek: Vogels in Groningen	35
Moestuin van AH	36
De huismoeder	37
Gedicht Toekomst	38
Into Nature en Drentsche Aa	39
Medewerkers van de werkgroepen	43

Overzicht programma najaar en winter 2016-2017

Voor bepaalde lezingen /excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd.

Zaterdag 29 oktober 2016: Nacht van de nacht.

Late avondwandeling vanaf Kijkboerderij Natuurmonumenten

Locatie Kijkboerderij, Helmerdijk 71, Eelde.

Parkeren: ingang aan de oostzijde van de boerderij.

Start om 20.30 uur, duur wandeling anderhalf – twee uur. Na afloop iets lekkers en een drankje bij het kampvuur op de boerderij, met de snuivende koeien in de open stallen.

Opgave bij Leo Stockmann, 050-3095304 of glstockmann@hotmail.com

Zaterdag 5 november 2016: Natuurwerkdag

Een van de opties is bollen poten op het nieuw aangelegde Bijenbos.

Op de Natuurwerkdag wordt altijd voor iets lekkers gezorgd.

Locatie: Bijenbos, Helmerdijk richting Peize, 50 meter voorbij Kievitsweg Paterswolde.

Tijd: 10.00 – 12.00 uur.

Dinsdag 29 november 2016: Lezing over uilen door André Eijkenaar

André Eijkenaar observeert en fotografeert al nagenoeg zijn hele leven uilen: steenuil en kerkuil vooral, maar ook ransuil en bosuil zijn bij hem bekend.

Uilen hebben voor hem weinig geheimen meer. Hij kan er boeiend over vertellen en hij heeft van de uilen schitterende foto's gemaakt!

Locatie Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.

Aanvang: 20.00 uur.

Woensdag 11 januari 2017: Nieuwjaarsborrel

Vorig jaar was de nieuwjaarsborrel een succes. Daarom doen we het nu weer.

Bovendien een gezellige start van ons Jubileumjaar, 70 jaar IVN Eelde-Paterswolde!

Locatie: Buurthuis West End, Kooiweg 13a, Eelde (smal tegelpadje aan de zuidzijde inlopen).

Tijd: 16.00 – 18.00 uur.

Dinsdag 31 jan. 2017: Lezing over Spitsbergen door Ronald Visser en Annette Scheepstra.

Beiden zijn regelmatig op Spitsbergen geweest om onderzoek te doen. Een beeldverhaal over flora, fauna en onderzoek.

Locatie Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4, Paterswolde

Aanvang: 20.00 uur

Woensdag 15 februari 2017: IVN natuur-pubquiz

Op de algemene ledenvergadering van maart 2016 was de quiz erg geslaagd. Daarom durven we het aan die nu in een echte pub te organiseren. Allerlei natuurbeelden en natuurvoorwerpen worden getoond. Kunt u zeggen wat het is? Formeer een groep en doe mee! Ook niet-IVN'ers kunnen meedoen.

Welke groep gaat er met de hoofdprijs vandoor?

Locatie: Café Theater Boelens, Hoofdweg 83, Eelde

Tijd: 20.00 – 22.00 uur

Deelname is gratis, consumpties zijn voor eigen rekening.

Opgave van groepen (minimaal 2, maximaal 4 personen per groep) bij aafkeellen@gmail.com. **Graag vóór 13 februari.**

Zaterdag 18 maart 2017: Gezelligheid op en informatie over Bijenbos

Het bos is dan een jaar geleden ingericht en beplant met allerlei struik- en boomsoorten. Die zijn goed aangeslagen (zie ook in deze Groen het stukje over de boomfeestdag). Op deze middag o.a. meerdere stands, opdrachten voor kinderen en korte excursies met verhaal over de inrichting en het beheer van het terrein in relatie met honing- en wilde bijen; met de krokussen en wilgen in bloei hopen we.

Locatie: Bijenbos, Helmerdijk richting Peize, 50 meter voorbij Kievitsweg Paterswolde.

Tijd: 14.00 – 16.00 uur.

Dinsdag 21 maart 2017: Algemene ledenvergadering. Na de pauze een natuurfilm over het Noorderplantsoen in de stad Groningen.

Locatie: Ons Dorpshuis

Tijd: 20.00 uur

Zaterdag 25 maart 2017: Landelijke opschoondag. Doet u mee om Eelde-Paterswolde op te schonen? Nader bericht in de volgende Groen en t.z.t. op onze site en in de media.

Activiteitenprogramma IVN Vries 2016 – 2017

Dinsdag 25 oktober 2016. De grote bosmuis en andere muizensnuiten.

Lezing door Guido Lek, werkzaam voor o.a. IVN.

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Zaterdag 5 november 2016. Natuurwerkdag in het Holtveen.

Start om 9.30 uur bij de paardenstal aan het zandpad/ingang Holtveen.

Einde 14.00 uur.

Aanmelden bij Sipke Sikkes, tel. 0592 543497, of sikkesvanelk@hetnet.nl

Dinsdag 13 december 2016. Hoe groot zijn jouw voeten?

Lezing door Judith Boekel en collega's van Natuur en Milieufederatie Drenthe.

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Zaterdag 14 januari 2017. Nieuwsjaars/snertwandeling in het Asserbos, o.l.v. IVN Assen.

Start om 10.00 uur bij het Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2 in Assen.

Snertmaaltijd om ongeveer 12.00 uur, ook in het Duurzaamheidscentrum.

Aanmelden bij Sipke Sikkes, tel. 0592 543497, sikkesvanelk@hetnet.nl

Dinsdag 14 februari 2017. Het veranderende klimaat.

Lezing door Ton (A.B.) van Gils, gepensioneerd KNMI luchtvaartmeteoroloog (voormalig hoofd meteorologische dienst luchthaven Eelde).

Aanvang 20.00 uur in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Dinsdag 21 maart 2017. Algemene Ledenvergadering IVN Vries.

Aanvang **19.30 uur** in het dorps huis “De Pan”, Vries.

Na de pauze een presentatie door Iebele Jan Soet, beleidsmedewerker Groen van de Gemeente Tynaarlo over Groenbeheer en uitvoering.

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

*"De warme bakker:
voor wie van lekker brood houdt"*

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

Jentigmode

Hoofdweg 77 - Eelde
Tel. 050 - 737 0304
www.jentigmode.nl

OPENINGSTIJDEN

Dinsdag t/m vrijdag: 10.00 - 17.30 uur
Zaterdag: 10.00 - 17.00 uur

HOOFDWEG 179A
9765 CC PATERSWOLDE
050-7676292
EMAIL: INFO@FIETSE.NU

GEOPEND: MA./T/M Do. 9:00-18:00, VR. 9:00-20:00 EN ZA. 10:00-16:00

voor al uw drukwerk!

Mercurusweg 11
9482 WK Tynaarlo
Tel.: (0592) 54 45 41
Fax: (0592) 54 46 31
www.printstudiozeven.nl
E-mail: info@printstudiozeven.nl

Openingsstijden:
maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.00 uur

Boomfeestdag 16 maart 2016

Het terrein van het Bijenbosje was op tijd klaar voor de Boomfeestdag! Dankzij de voorbereiding en inspanning van Imkervereniging Haren/Eelde-Paterswolde, van de gemeente en van ons IVN. Die vruchtbare samenwerking ging door op Boomfeestdag. Veertig leerlingen van de Westerburcht konden -soms met natte voeten- vele bijen minnende bomen en struiken planten. De gemeente gaf aanwijzingen bij het planten. RTV Drenthe maakte opnamen voor de uitzending 's avonds. Spannend. De aardige reporter was er ook bij toen de kinderen allerlei activiteiten konden doen: bomen meten is weten met Ynze de Boer, gaten boren voor het boomstammen-insectenhotel met imkers, bij Willem Kramer grond zeven en holle stengels verzamelen voor de insectenhotelletjes, van imker Frits Kruse alles over bijen horen. Hannie Koeleman, Aafke Pot, Hugo van Rossem (Imkervereniging), en Ep de Boer begeleidden de kinderen bij het rondgaan. De chocolademelk met cake daarna smaakte iedereen uitstekend. En natuurlijk 's avonds naar RTV Drenthe kijken! De kinderen kregen elk een insectenhotelletje voor thuis mee.

Tineke van den Berg

foto's Tineke van den Berg

De natuurquiz op de ALV 15 maart 2016

Bij de bespreking over de activiteiten voor het voorjaar opperde ik het idee voor een natuurquiz bij de ALV. Niet dat ik iets tegen een lezing of foto's heb op die avond, maar het wordt vaak zo'n lange zit met veel luisteren.

Het idee had ik van de startbijeenkomst van de Werkgroep Flora-kartering Drenthe die ieder jaar in februari in Zuidlaren gehouden wordt. Als afsluiting hebben ze een kennisquiz, veel bijzondere plantjes, al dan niet in kiem-stadium of met een miniem detail, passeren de revue en de kenners moeten weten wat dat allemaal is.

De kennis in onze afdeling is natuurlijk heel divers, de een weet alles van vogels, maar niks van planten, de ander juist andersom en de derde weet van een heleboel een klein beetje. Samen met Aafke Pot heb ik gezocht naar een mix van vragen waarbij ieder zijn of haar kennis kon gebruiken. We hebben niet alleen vragen over flora en fauna bedacht, maar ook over het IVN en ons eigen bestuur. En als toegift een aantal tafels met diersporen, onder andere veren, knaagsporen en nesten.

In groepjes werd gezocht naar de antwoorden en de winnaars zijn naar huis gegaan met een lekker flesje sap van Schulp. Het was een geslaagde avond die zijn vervolg gaat krijgen met een echte Natuur-Pub-quiz in café Boelens op 15 februari 2017.

Maaike de Goeij

Plantenruilbeurs op 16 april 2016

De plantenruilbeurs aan de Esweg bij Jopie Kardol was een groot succes. De inbreng van planten was dit jaar gevarieerd en van goede kwaliteit. Vooral Ferry Wilkens had een groot aantal prachtige planten ingebracht. Hij bezit een grote en mooie tuin aan de Bunnerweg.

De opkomst bleek net als voorgaande keren erg goed. Helaas waren er weinig mensen uit de naburige nieuwe wijk het Groote Veen. Wellicht hebben we te weinig reclame gemaakt. Het is goed om hier volgend jaar meer aandacht aan te besteden

foto:Tineke de Vries tekst: Ynze de Boer

Avondexcursie naar Westerbroek op dinsdag 7 juni 2016

We troffen het geweldig! Niet alleen met het weer, maar ook met Anca, de enthousiaste mevrouw die ons deze avond door het gebied heeft geleid. We starten op het parkeerterrein bij hotel Van der Valk in Waterhuizen. Daarna liepen we door een prachtige laan naar een kunstmatige heuvel die een heel fraai uitzicht bood over het gebied.

In het terrein zijn de afgelopen jaren door afgraving verschillende waterpartijen ontstaan, die ruimte bieden aan verscheidene watervogels.

Anca vertelde dat ze hier regelmatig de dodaars zag.

Bij de verdere wandeling kwamen we ook nog in het moerasbos tegenover het huis waar Anca woont. Hier staan heel oude eiken die het – door de verhoging van de waterstand – niet goed meer doen. Een deel ervan heeft nl. het leven al gelaten en ligt her en der verspreid in het bos. Het bos wekt een sprookjesachtige indruk door de gevallen bomen en het late licht.

Westerbroek is een pareltje in het landschap, een oase van rust, dat tot mijn grote verbazing bij weinig mensen bekend is.

Ynze de Boer

Plantenwerkgroep op zoek naar de Zweedse kornoelje (excursie 17 juni 2016)

Als ‘ver weg’ uitje, ging de PWG er met de fiets op uit naar de Zeijer strubben, een klein maar interessant oud (eiken)bosgebied ten noorden van het dorp Zeijen. Vroeger was het een hakhoutbos (= strubben). Hoofddoel van de excursie was het vinden van de Zweedse kornoelje. Dit bos is waarschijnlijk nog de enige groeiplaats van deze soort in Nederland. In Drenthe bereikt de Zweedse kornoelje haar uiterste zuidgrens van het Europese verspreidingsgebied. In het wapen van de vroegere gemeente Vries staat de plant afgebeeld. Coördinator Ferry Wilkens had via een kaartje aanwijzingen waar we de kornoelje zouden kunnen aantreffen. Gevoed met enkele Groninger mollebonen en na wat speurwerk vonden we een groeiplek met tal van exemplaren. Helaas geen bloei (of geen bloei meer). Nadat de opwindning van de vondst weg was (toch al vrij snel) verkenden we het bos verder. Een tweede groeiplek vonden we niet. De wandeling leverde aan planten meer leuks op. Behalve dus de Zweedse kornoelje: dalkruid, lelietje-van-dalen, grote muur, witte klaverzuring, hengel, (ruige?) veldbies, adelaarsvaren, brede stekelvaren, tormentil, bochtige smele, pijpestrootje, kamperfoelie, bosbes, vuilboom, braam, zomereik (ook zeer veel kiemplanten). Te horen vogels namen we en passant mee, figuurlijk dan: zwartkop, grote bonte specht, roodborst, vink, tjiftjaf, fitis en boompieper.

Leo Stockmann

PWG bij de vindplaats van de Zweedse kornoelje. Foto: Leo Stockmann

Een natuurtocht in ons dorp (avond-fietsexcursie 22 juli 2016)

Twee begeleiders konden vier deelnemers verwelkomen: twee IVN'ers uit de stad en twee IVN'ers van eigen afdeling. Een helaas geringe pr (geen verschijning van Dorpsklanken, geen extra e-mail bericht naar onze leden, vakantietijd) maakte de opkomst waarschijnlijk gering.

Begeven werd bij de vijver tegenover het Else van der Laanhuis (Mozartvijver) waar allerlei waterbeestjes werden gevangen en bewonderd.

Vervolgens fietsten we naar het huis op de hoek Henri Dunantweg-Kamperfoelieweg waar al vele jarenlang een huiszwaluwkolonie onder de goot zit. We kregen de indruk dat de jongen al uitgevlogen waren; in de lucht nog wel enkele exemplaren kwetterend op jacht naar insecten. We bezochten de Oranjelaan waar in een berk 5 ransuilen te zien waren. Zoiets te zien is altijd een hoogtepunt van een excursie.

Aandacht voor waterbeestjes.
foto: Henk von Eije.

De familie Kroon verwelkomde ons bij hun huis naast het Novaplein. Vanuit hun tuin hadden we goed zicht op de gierzwaluw-broedkasten (door IVN opgehangen in april 2008) aan de noordzijde van de flat. We zagen de gierzwaluwouders meerdere keren in- en uitvliegen. Je kunt je niet permitteren met de ogen te knipperen of het in- of uitvliegen is al gebeurd! Het huis van de familie Kroon herbergt ook al vele jaren meerdere bezette gierzwaluwnesten. Het nieuw aangelegde 'Bijenbos' aan de Helmerdijk was het volgende doel. Uitleg is gegeven over het waarom van dit 'bos' en over de inrichting en het beheer. We fietsten weer terug naar de Mozartvijver. Inmiddels was het al vleermuistijd. En jawel, we zagen en hoorden (via de batdetector) een rosse vleermuis zeker een kwartier lang zijn karakteristieke vliegbewegingen maken, vrij hoog boven de vijver. Prachtig om te zien.

De excursie was gezellig, mooi en leerzaam. We doen een dergelijke excursie zeker nog een keer.

Aafke Pot, Leo Stockmann

Praktijk Fysiotherapie
Fysiek de Baas

Fysiek de Baas
Industrieweg 1
9765 BL Paterswolde
050-3090599
@:info@fysiekdebaas.nl

SIL S&DASILVA
SPETTERENDE DAMESMODE

Sandwich, Deaf, Bengel, Espresso, Tramontana, Supertr, 20 Feet, Nick-Jeans, Zito Jeans, Mark, Gans, J. Hill, Wings of Wonders, Anna Parker, Malvin, Studio, Posh, X-change, Fabi, Pastry

Primera

Heerestraat 94, Roden,
tel.: 050 5019378
Hoofdweg 87, Eelde,
tel.: 050 3093931

Ook maandagmorgen geopend vanaf 08.30 uur!

Monitoring natuurcompensatie vliegveld

Toen de plannen voor de baanverlenging vaste vorm kregen, heeft het IVN - aanvankelijk samen met de Milieufederatie en omwonenden organisatie - steeds gewezen op de noodzaak om het verlies aan natuurwaarden te compenseren. We kregen ecologische verbindingen onder de Legroweg, een vijftal poelen en natuurvriendelijk gras langs de randen van het vliegveld. We moesten zelfs apart naar de Raad van State in Den Haag om de vleermuis-vliegroute, de vleermuis-kelder en kasten voor elkaar te krijgen.

Nu is de baan verlengd en zou de natuurcompensatie moeten werken. Ingenieursbureau DHV heeft een keurig monitoringsplan geschreven met foto's over de ideale eindtoestand. Er zijn formulieren in opgenomen waarop de voortgang moet worden aangetekend.

Het vliegveld heeft twee medewerkers van de brandweer, Egbert en Alfred, aangewezen om de natuurontwikkeling te volgen.

Op 11 juli zijn Tineke van den Berg, Wietske Jonker en Henk van Bergen met hen, Jaap Nanninga van de gemeente, en Chiel Stutterheim van GAE mee geweest om de resultaten te bekijken. Er bleken wat problemen met de waterstand in de onderdoorgang van de Legroweg. Binnen het hek groeit langs de oever de natuurlijke vegetatie van de arme zandgronden.

Egbert en Alfred hadden vorig jaar geprobeerd het Jacobskruiskruid uit te steken, maar dat was 'onbegonnen werk'.

Henk uitte zijn zorgen over het afschieten van hazen op het vliegveld. We zagen de plekken waar kleine dieren onder het hek door het veld op komen. Het probleem is dat het vliegveld paradijselijk is voor hazen; geen honden en geen mensen. Als een vliegtuig een haas aanrijdt, levert dit geen direct gevaar op. Maar wanneer de buizerds zich op het hazenkadaver storten kunnen ze in vliegtuigmotoren komen en dat is wel een ramp. Daarom wordt het aantal hazen beperkt gehouden. Hier is weinig tegen in te brengen.

Egbert en Alfred hadden er voor gezorgd dat mensen hun torenvalkenkast verplaatsten, zodat de jonge vogels op grotere afstand van het vliegveld zouden vliegen.

Er waren een paar vleermuizen aangetroffen in de kasten. In het vleermuis-verblijf aan de Veenweg overwinterden geen vleermuizen. Deze mooie voorziening lijkt onbruikbaar, omdat er tientallen decimeters water in staat en de invliegopening te laag is. Ook in het nieuwere winterverblijf aan het fietspad zat nog niets.

We hebben de poelen niet bekeken. Er kwaken wel kikkers.

We hebben een aantal adviezen gegeven

- camera's bij de onderdoorgangen onder de Legroweg om het gebruik te monitoren;
- het inzaaien van ratelaar - een parasiet op gras - om het gras wat te onderdrukken en andere planten meer kans te geven;
- het niet bemesten van de kop van de baan bij de Eekhoornstraat;
- de poelen wat vaker schonen, waarbij het handig is om steeds de helft van een poel te schonen.

Kortom, er is natuurcompensatie aangelegd en we houden de vinger aan de pols. De bedoelingen zijn goed en de resultaten zullen in komende jaren wel beter worden. Of dit ook geldt voor de baanverlenging is de vraag.

Wietske Jonker en Tineke van den Berg

Bij de tunnelbuis aan de Legroweg.

foto Tineke van den Berg.

In 2016 een zwarte sternkolonie in De Onlanden!

Sinds 1998 heeft de zwarte stern (*Chlidonias niger*) niet meer in de provincie Drenthe gebroed. Hier was de stern tot de jaren vijftig met tot 1100 broedparen een gewone broedvogel. In onze provincie broedden de sterns in vennen, moerassen, in beekdalen en in het laag- en hoogveen. Na de jaren vijftig zijn afname van voedselbeschikbaarheid en het areaal moeras, de eutrofiëring en de verzuring en het verdwijnen van nestgelegenheid (krabbescheervegetaties) belangrijke oorzaken van de teruggang in ons land. Ook de verlaging van het waterpeil voor de landbouw heeft desastreus uitgedaakt voor de broedbiotoop van de zwarte stern. Sinds een tiental jaren hebben echter nieuwe inzichten in het waterbeheer geleid tot de inrichting van waterbergingsgebieden in combinatie met moerasnatuur. In De Onlanden is rondom het Eelderdiep door een dynamisch waterpeil van 30 cm een dergelijke moerasbiotoop ontstaan. Met een (half open) vegetatie van riet, pitrus, grote lisdodde, afgewisseld met modderplaten is dit voor typische moerasvogels een zeer geschikte habitat. Roerdomp en enkele rallensoorten zijn inmiddels vaste broedvogels in dit gebied (www.natuurindeonlanden.nl). Dat van de moerassterns de zwarte stern hier ook zou kunnen broeden lag voor de hand. Dit jaar was het zover. De zwarte stern was met een kleine kolonie neergestreken in de moerasvegetatie in de Eeldermeden, vlakbij de brug over het Eelderdiep in de Zanddijk.

Uit het oogpunt van natuurbeheer is het zinvol te weten of de habitat in De Onlanden de zwarte stern in staat stelt hun jongen groot te brengen; waar en welke prooien zij voor hun jongen vangen. Daarom heb ik van 6 tot 28 juli, met in totaal 36 ochtend- en avondwaarnemingsessies, gekeken naar de prooivangsten en waar deze prooien gevangen werden in De Onlanden. In de periode van 6-13 juli werden de kuikens gevoerd met kleine waterroofkever(larven), ruggenzwimmers en duikerwantsen. In de periode van 14-19 juli werden er steeds grotere prooien aan de jongen aangeboden, zoals grotere waterroofkever(larven), kleine vissen en voor zeker 45% groene kikkerlarven. De grote omslag kwam in de periode van 19-28 juli. Toen bestond het vangstmenu voor bijna 100% uit vis. De kalk in de vis is zeer belangrijk voor de groei van een sternkuiken.

De vangstplaatsen van de prooien werden geregistreerd. De kleine insecten(larven) kwamen uit de directe plasdrasomgeving van de kolonie. Gaandeweg werden grotere prooien uit andere delen van De Onlanden gehaald. Zo zijn de kikkerlarven bijna allemaal in sloten in de veenweiden van de Weeringsbroeken gevangen, tot ongeveer 500 meter van de kolonie.

De kleine vissen kwamen ook uit deze sloten, maar op het laatst werden er steeds grotere vissen uit het Eelderdiep opgedoken. Anne van der Zijpp heeft voorbij vliegende sterns met een visprooi in hun snavel gefotografeerd. Deze vissen hadden strepen op hun flank, dat wijst op de baars. Het is uit de literatuur bekend dat deze op het menu van de zwarte stern staat. Tot 28 juli verbleven de laatste zwarte sterns in de kolonie. Ik schat dat er in juli ongeveer 5-7 paren vertrokken zijn, met zeker 2 jongen per paar. Dat is een uitstekend broedsucces en het bewijs dat De Onlanden een geschikte habitat is voor de zwarte stern. De zwarte stern is zeer trouw aan zijn broedplaats en kan wel tot 15 jaar in hetzelfde gebied broeden. Als de moerasbiotoop in De Onlanden behouden blijft, kan het gebied aan de zwarte stern een vaste plaats bieden als broedvogel in Drenthe.

René Dantuma,

Zwarte stern met vis

foto Anne van der Zijpp.

Broedende scholeksters op platte daken

Weidevogels broedden vroeger vooral in weides en akkers. Tegenwoordig is dat minder het geval. Een deel van de scholeksters broedt op platte daken, waar ze veiliger zitten voor grondpredatoren. Ook in ons dorp broeden ze op daken. Uit omstreeks 1990 kennen we dit alleen van het dak van serviceflat Noordwijk. Dit jaar viel ons op dat ze op verschillende plekken op platte daken in het dorp te zien zijn:

- Noordwijk

- Albert Heijn
- Terra College
- Symphonie (Else vd Laanhuis)
- Broekstukken
- Klaver

In alle gevallen gaat het om wat grotere platte daken.

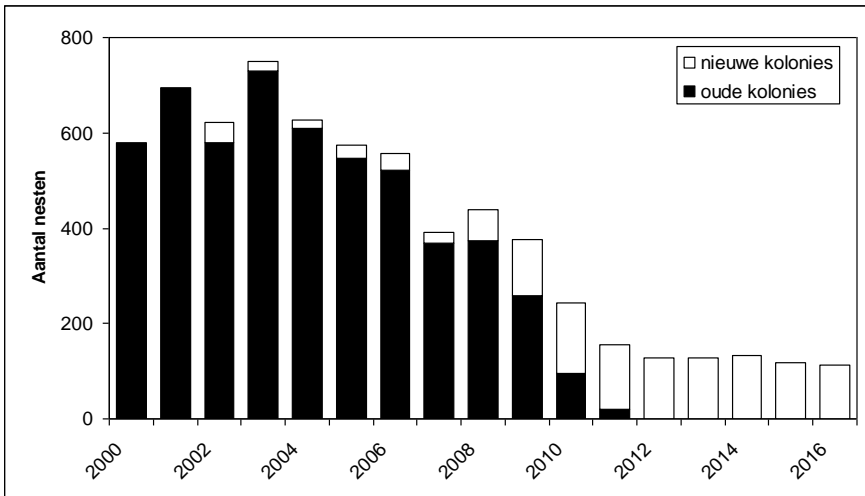
Het aantal scholeksters is de afgelopen decennia sterk afgenomen. Het aantal op daken broedende vogels is in elk geval in Eelde-Paterswolde toegenomen van 1 rond 1990 naar minimaal 6 in 2016.

Joke & Jeroen Nienhuis

Roeken in Eelde-Paterswolde

Jaarlijks worden de roeken in Eelde-Paterswolde geteld om de aantallen te volgen. Jarenlang waren de aantallen min of meer stabiel. Tussen 2000 en 2006 zaten er gemiddeld zo'n 630. Eerder berichtten we al over de afname van 75 procent tot 2011 (zie Groen najaar 2011). Verschillende waarnemers hebben ook na 2011 tellingen uitgevoerd om te onderzoeken hoe het de roeken daarna verging.

Vanaf 2012 was ook de laatste oude kolonie (Hoog-Hullen, tegenover het vliegveld) verlaten. De resterende vogels zaten verspreid over 10 kleine kolonies met maximaal 40 nesten. In de jaren hierna zaten de roeken geconcentreerd in 5 kolonies. De aantallen zijn sinds 2012 nog iets verder teruggelopen. In 2016 waren het er 114. De meeste vogels zitten momenteel in Eelde bij de oude begraafplaats (61) en bij de kerk (34).

Figuur 1. Het aantal roekennesten in Eelde-Paterswolde. De gegevens zijn gesplitst in twee groepen. De donkere staven geven de aantallen in de kolonies die in 2000 bezet waren. De witte staven laten het aantal zien op de plekken die vanaf 2001 nieuw bezet zijn.

In de komende jaren zullen we doorgaan met tellen om de toekomstige ontwikkelingen te volgen.

Joke & Jeroen Nienhuis

Broedende knobbelzwanen in Eelde

Sinds 2012 woont er een paar knobbelzwanen in Eelde. Beide vogels zijn geringd door de Zwanenwerkgroep van Avifauna Groningen. Het vrouwtje was een jong uit 2006, dat in het Friescheveen uit het ei was gekropen. Het mannetje was in 2010 als volwassen vogel gevangen bij het Friescheveen. In het eerste jaar werd een nest gebouwd in de vijver aan de Mozartweg, maar er zijn toen geen eieren gelegd. Het eerste succesvolle broedsel stamt uit 2014. Toen bracht de man met een ander vrouwtje (geboren in 2010 in Nieuwe Pekela) 6 jongen groot. De familie zwierf door de sloten van de wijk Spierveen. Toen de jongen al vrij groot waren, was er waarschijnlijk niet veel eten meer over in de sloten. Het vrouwtje is toen naar de vijver aan de Mozartweg gevlogen en heeft daar enige tijd alleen gezeten. Mogelijk omdat er dan meer voedsel voor de rest van de familie over zou blijven.

In 2015 zijn de eieren van het paar niet uitgekomen. In 2016 is het wel weer gelukt om jongen groot te brengen. Wederom waren er 6 kuikens. Ook dit jaar zwommen ze in Spierveen rond. Half augustus was de man een aantal dagen weg om verderop eten te zoeken. Mogelijk weer door voedselgebrek. Later zat de hele familie gezamenlijk op de vijver aan de Mozartweg, waar ze op het moment van schrijven nog steeds zitten.

Om erachter te komen waar de jongen naartoe zullen gaan, zijn de zwanen gevangen en geringd. In 2014 kregen de jongen alleen een metalen ring om. Deze zijn lastig af te lezen, daarom kregen de zwanen dit jaar een kleurring. Twee van de vogels kregen ook een halsband. Op deze manier is beter te volgen waar de zwanen zitten. Als iemand één of meer van de ringen afleest, geef dit dan aan ons door (jeroen.nienhuis@kpnmail.nl). We kunnen in een volgende Groen dan meer over de zwanen vertellen.

Joke & Jeroen Nienhuis

Beide ouders met 5 van hun 6 jongen op de vijver aan de Mozartweg in het Corso weekeinde. foto Joke en Jeroen Nienhuis

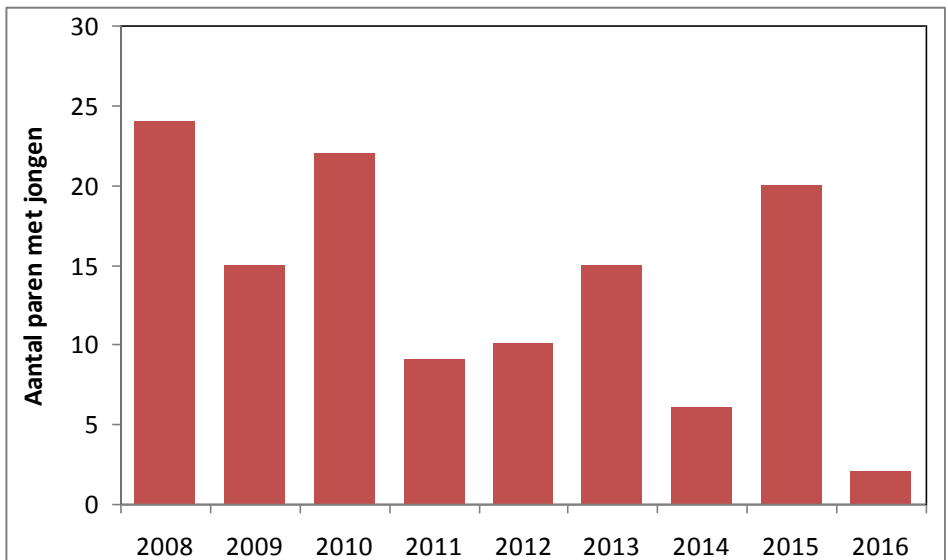
Brandganzen in het Friescheveen

Al meerdere jaren broeden er brandganzen op de eilandjes in het Friescheveen. Als de eieren zijn uitgekomen verhuizen de vogels met hun jongen naar de naastgelegen ijsbaan. Vanaf 2008 wordt jaarlijks in het voorjaar en de zomer frequent het aantal ganzen geteld om te achterhalen hoeveel het er zijn. Het aantal paren met jongen varieert sterk per jaar (zie figuur 1). Er is wel sprake van een duidelijke afname. Het jaar 2016 is met slechts 2 paren met jongen het slechtste in de reeks.

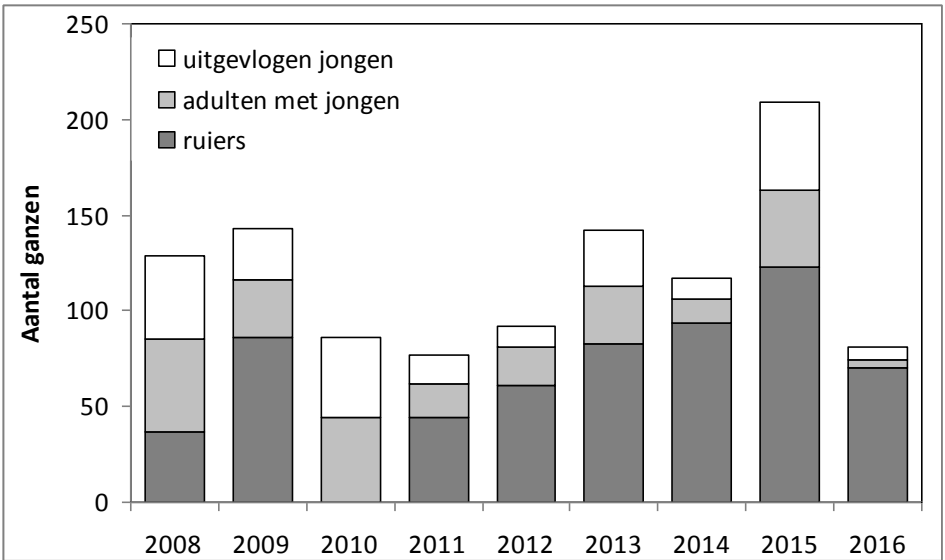
Gemiddeld brengt een paar 1,9 jongen groot tot het moment dat ze kunnen vliegen. Waarschijnlijk is dit te weinig om het aantal broedvogels op peil te houden. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen, moet bekend zijn hoeveel paren een nest bouwen. In 2016 zaten er veel meer dan 2 broedparen in het Friescheveen. Waarschijnlijk zijn bij de meeste van hen de eieren niet uitgekomen.

Behalve broedvogels zitten op de ijsbaan ook vogels die geen nest hebben gebouwd en paren waarvan de eieren niet zijn uitgekomen. Deze ganzen zitten hier om hun slagpennen te ruien. Het maximaal waargenomen aantal volwassen brandganzen is gebruikt om het aantal ruiers te bepalen. Net als bij het aantal paren met jongen varieert ook het aantal ruiers per jaar (zie figuur 2). Het aantal loopt uiteen van 0 tot 123. In tegenstelling tot de succesvolle paren is er geen sprake van een afname, maar van een toename. Het totale aantal adulten (broedvogels en ruiers tezamen) vertoont geen toe- of afname.

Het jaarlijks wisselend aantal volwassen vogels is niet geheel te verklaren uit het aantal grootgebrachte jongen uit het jaar ervoor. Kennelijk komen er ook vogels van elders. Dat de vogels die hier in de zomer zitten niet allemaal lokale vogels zijn, blijkt ook uit het aflezen van een brandgans in juli 2016 in Vries. Deze vogel is vorig jaar als ruiende man gevangen in Gent, België. Hopelijk worden in de toekomst meer geringde ganzen gezien.

Figuur 1. Het aantal succesvolle brandgans paren op de ijsbaan van Paterswolde.

Figuur 2. Het aantal Brandganzen op de ijsbaan van Paterswolde

Brandganzen, Canadese ganzen en schapen houden het gras van de ijsbaan kort.

Tekst en foto Joke & Jeroen Nienhuis

Naturalia op De Deel van het Historisch Centrum

De Werkgroep Natuurlijke Historie (Ol Eel/IVN) heeft de draad voor het maken van een boek over de geschiedenis van flora en fauna in de voormalig gemeente Eelde na een stilstand van drie jaren weer opgepakt. In dat kader merkte Klaas Jan Westerhof op, dat in de turnzaal (De Deel) van Historisch Centrum Ol Eel veel naturalia en realia stonden en lagen, die als illustratie zouden kunnen dienen voor dit boekwerk. Op vrijdag 26 februari 2016 togen 6 leden van de werkgroep naar dit gedeelte van het 'HC' om van 'KJW' te horen, welke dat dan wel waren. Dat in de Hesselinkzaal (voormalig Kleuterschool en instructiebad) een driedimensionaal 'schilderij' hangt van De Duinen, wist men al wel. In het door Westerhof gemaakte overzicht staat dit vermeld als 'reliefkastje van een Drents landschapje'. Maar dat er nog zoveel meer natuurhistorische objecten zijn, werd een openbaring.

Bij binnenkomst werden wij eerst verrast met een restant van de oude lindeboom, die al eeuwen tegenover de ingang van de Meerweg staat als grenslinde. Tegenwoordig heeft een kromme ijzeren balk op de onlangs aangelegde rotonde die grensfunctie overgenomen. Niet ver van dit stuk hout stonden andere florarestanten opgesteld: kienhoutstobben uit het Oosterland nabij de Oude Aa resp. uit het oeverbosje van de vroegere eendenkooi in Eelde, voorts een complete kienhoutspaanderhouder, (een soort kaarsensteker voor kienhoutspaanders), een stuk struikheide, afkomstig uit het huisje van 'Albert Bol' (nu Duinkampen x) en verder pitriet en baggerturf. Het fraaiste object is echter op De Deel niet aanwezig, nl. een eeuwenoude eiken boomstam uit 1100-1200 v. Chr. Deze ligt nog steeds veilig in het water ergens in de Mandelanden.

Van de opgezette dieren sprak de wandvitrine met veel vlinders de aanwezigen het meest aan.

Deze vlindershowkast is afkomstig van Vennebroek uit de tijd van dokter Westerhoff (ca. 1890).

Een ander bemerkenswaardig natuurlijk object is de boommierestaat uit één van de knotlinden vóór het vroegere burgemeestershuis (Hoofdweg 270). Het oudste voorwerp is een kies van een wolharige mammoet, gevonden bij graafwerkzaamheden voor de bouw van De Eekwal (Hortensiaweg) in 1970 en 600.000 jaren oud.

Daarbij steken een hoektand van een wild zwijn en de zgn. ‘snaveltjes’ (haaiantanden) uit de Lemferdinge grond povertjes af. Ook noemenswaardig zijn in deze categorie een opgezette roerdomp (zie foto) en dito mannetjesfazant,

een paling met fuik, een opgezette vos uit Villa Semarang (vml. Rabobank nu gezondheidscentrum) en een varkensblaas. Deze laatste haalde sportieve jeugdherinneringen naar boven! Dat deden ook vier kootbeentjes van een lammetje: bikkels t.b.v. het bikkelspel.

In de Ol Eel-verzameling zitten ook enkele objecten, die gemaakt zijn van een grondsoort. Zo is er een stuk van een lemen vloer uit de afgebroken boerderij Hooiweg 31, die in de flank langs de weg stond. Ook is er een eesttegel uit de 18e-19e eeuw, gemaakt van rode zacht gebakken klei en ongeglaazuurd; erin zitten 9x9 gaatjes (doorboringen). Die zijn aan de bovenzijde klein, maar lopen naar onderen konisch uit. Zij zijn aangebracht om hete lucht door te laten van een hout gestookt vuurbed onder de vloer. Op deze wijze werd de op de vloer uitgestorte gerstemout in een bierbrouwerij versneld tot ontkieming gebracht. In het begin van de 20e eeuw is deze eesttegel hergebruikt in de bloemen- en groentenkwekerij van Dirk en Tjeerd (‘Sjors’) Booienga vanwege bijzonder gunstige hydrofysische eigenschappen: warmteopslag in combinatie met het vasthouden van vocht.

Tenslotte is er ook nog een groep voorwerpen, waarin de natuur een bijrol vervult, de zgn. realia. Hiertoe behoort een kelderraam van bovenvermelde boerderij met houten tralies, de katrol van het koetshuis van Hoog Hullen

(1878), zaag- en marktkraambokjes, aardbeien-mandjes en een sierhekwerkje voor een vensterbank uit een figuurzaagclubje van Ons Dorpshuis. Sprekender 'natuurlijk' zijn een frontpilaster (1904) met bloemen (sneeuwkllokje, akonietje en krokus) uit de boerderij Hoofdweg 96, behangselpapier met sterren uit een bedstee van boerderij De Drift 3 (1904-1996) en een bekervormig siervaasje (1910) van wit porselein met een boslandschapje, waarin het boswachtershuis van De Braak herkenbaar is. Als uitsmijter diende een... dienblad, met vogelmotieven afkomstig uit het huis van dokter P.A. Tilma (hoek Hoofdweg-Raadhuislaan). Geen wonder eigenlijk, want deze had door zijn faunakennis als bijnaam 'vogeltjesdokter'!

De gidslijst van Klaas Jan Westerhof toonde aan, dat er nog veel meer voorwerpen zijn, die zich lenen voor opname als illustratie in het 'groene' boek. Met een voldaan gevoel verliet de werkgroep de vroegere turnzaal om zich daarna weer te concentreren op het reeds 300 blz. tellend manuscript en ondergetekende op het maken van dit excursieverslag.

Cathrinus Schaafsma

STER ACCOUNTANTS
SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

Gratis inloopspreekuur Paterswolde
iedere donderdag 15.00 - 17.00 uur

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

**Arends
Coiffures**

HAIR DESIGN

tel. 050 - 309 45 50
Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde

Schoonheidsalon
Nailstudio

2016 een matig seizoen voor de kerkuil

Mede door het geringe aantal veldmuizen – hoofdvoedsel van de kerkuil – kwamen er dit jaar maar 6 paren tot eileg en broeden. In 2015 waren dat 9 paar. In 2016 vlogen 19 jongen uit, in 2015 24. In ons dorp en naaste omgeving worden jaarlijks zo'n 25 kasten gecontroleerd. Door ziekte van de vogelringer uit Roden en door verloop van een vergunning, werden de jongen dit voorjaar helaas niet geringd. Of het geringe aantal broedparen zich lokaal afspeelde of dat het ook regionaal of zelfs landelijk speelde, is nog niet bekend. Mogelijk dat het goede weer van de laatste tijd ervoor zorgt, dat de uilen nog een keer gaan

Donsjong foto Willem Zandt

leggen en broeden. Dan zou een matig seizoen nog een redelijk seizoen kunnen worden.

Dit voorjaar zijn er geen verstoringen door steenmarter en menselijk handelen bij de kasten geweest.

Elk jaar worden de ladders gekeurd door Landschapsbeheer Drenthe. Ze werden ook nu weer goedgekeurd. In principe kan er dus veilig naar de kasten geklommen worden. Maar voorzichtigheid is altijd geboden!

Willem Zandt.

Liefde voor gierzwaluwen.

Een interview met pensionhouders Aaltje en Gerrit Kroon. Hoofdweg 183.

Een groot strak gemaaid gazon met fleurige rechte bloemperken omgeeft het roodstenen huis met zwarte golvende dakpannen van Aaltje en Gerrit.

's Zomers sta ik vaak bij hun huis te kijken naar de gierzwaluwen die hier wonen. Graag wil ik weten wat de pensionhouders drijft. Zittend op hun terras, kan ik me op deze eerste echte zomeravond geen betere plek wensen. Hoog boven ons hoofd vliegen zo'n 30 gierzwaluwen kalmpjes rond, elk op zoek naar een lekker insectenhapje.

Dan zomaar verandert dit rustige beeld als tien gierzwaluwen besluiten dat het tijd is voor actie. Onder luid gegier vliegen ze in colonne met een hoog tempo een ronde om het huis vlak over het dak en over ons hoofd. Ze hebben de smaak te pakken: er volgen meerdere rondes waar steeds meer gierzwaluwen aan meedoen. Plotseling is het ook weer afgelopen, nu zijn ze weer hoog in de lucht. We horen ze niet, maar zien ze wel!

Aaltje en Gerrit kijken elkaar aan met een grote glimlach. "Dit is waar we het voor doen", zeggen ze allebei tegelijk. "Hier genieten we zo van!"

Aaltje: "Wij vinden het geweldige dieren. Het is ook heel bijzonder dat ze elk jaar weer helemaal uit Zuid-Afrika terugkomen en ons huis weten te vinden."

Gerrit: "Gierzwaluwen zijn trouw, als ze één keer een goede nestgelegenheid hebben gevonden, komen ze elk jaar weer. Daarom laten we de ruimtes die tussen de dakpannen zitten open. Het zou toch verschrikkelijk zijn als ze terug komen en de toegang tot hun zomerverblijf is dicht gemaakt! Ze vinden echt niet zo makkelijk een andere plek!"

Een paar jaar geleden heeft een steenmarter alle nesten verstoord en dakpannen op de grond gegooid. Dat jaar hadden we geen jonge gierzwaluwen. De dakdekker heeft het dak gerepareerd. Hij wou ook de ruimtes tussen de dakpannen dicht maken maar dat wilden we niet, want we willen de gierzwaluwen niet missen!"

Aaltje vult aan: "Ze zitten hier nu al twintig jaar. Eerst met één nest, maar daarna kwamen er elk jaar meer. We hebben nu vier nesten. Daar zijn we best trots op!"

Gerrit vindt het mysterieuze vogels. "Ze doen (bijna) alles in de lucht. Gaan nooit eens rustig op de grond of op een tak zitten, zodat wij ze even goed kunnen bekijken. Een tijd geleden vonden we wel een nog levende gierzwaluw op de grond. Die hebben we gauw de lucht ingegooid en gelukkig vloog hij toen weg. Het was de eerste en tot nu toe de enige keer dat we de vogel in de hand hadden. Achteraf bedachten we dat we een foto

hadden moeten maken, maar we waren zo gedreven om te helpen dat we daar toen niet aan dachten. Een gierzwaluw op de grond gaat namelijk dood als je hem niet helpt.” *(Ze kunnen niet opstijgen vanaf de grond, omdat ze niet echt pootjes hebben waarop ze kunnen staan. Ze hebben wel klauwtjes waarmee ze zich aan muren kunnen vastklampen. Om te kunnen vliegen, moeten ze eerst een stukje kunnen vallen.)*

Elk jaar kijken Aaltje en Gerrit met spanning uit naar hun komst.

Aaltje: ” Half april hoor ik al de kenmerkende ‘plof’ van een gierzwaluw, die landt op zijn nest onder de dakpannen. Ha, fijn ze zijn er weer, denk ik dan! Pas na twee weken zien we ze dan ook echt vliegen!”

Jonge gierzwaluw onder de pannen

foto Gerrit Kroon

Hebben jullie tips voor andere mensen? Gerrit: ”Stel je huis beschikbaar voor deze vogel door je dak niet potdicht te maken of plaats nestkasten. Naast ons aan de Novaflat hangen vijf nestkasten, die zijn nu allemaal bezet door gierzwaluwen. Je hebt er geen last van maar wel veel plezier! Ze laten geen ontlasting achter in het nest of ergens in de buurt. Het is ons een raadsel waar ze het laten. We hebben ook geen last van ongedierte door de vogels.”

Het begint schemerig te worden. De gierzwaluwen veranderen hun vliegpatroon. Vlogen ze eerst met z'n allen in een moordtempo rondes om het huis van Gerrit en Aaltje, nu vliegen ze nog steeds op topsnelheid maar

wel kris-kras door elkaar naar de nestkasten van de buren. Ze vliegen erop aan en buigen vlak ervoor af: de een naar rechts en de ander naar links. Ze doen me denken aan het Corso-vuurwerk waar de vuurpijlen ook met een gierend geluid door elkaar de lucht inschieten.

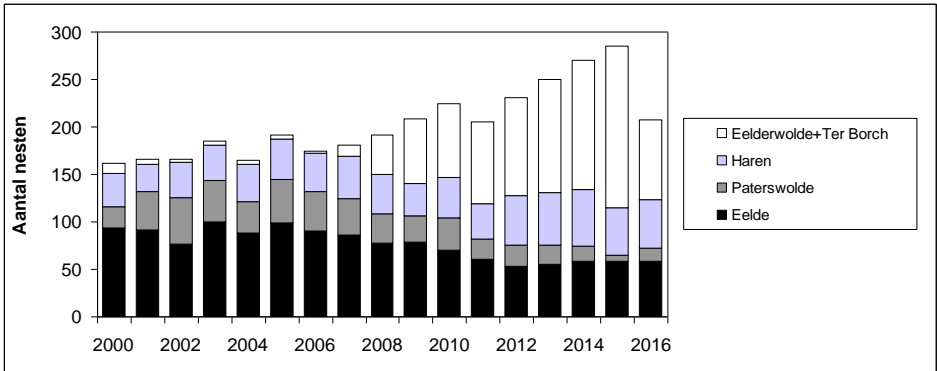
Het was een bijzondere avond. Ik vond het fijn om Aaltje en Gerrit zo betrokken te horen spreken over “hun” gierzwaluwen, terwijl de gierzwaluwen zelf ons verrasten op vele en gevarieerde vliegshows.

Nu is het stil. Een enkele gierzwaluw vliegt er nog. Af en toe zien we er nog een geruisloos en stil onder de dakpannen schieten.

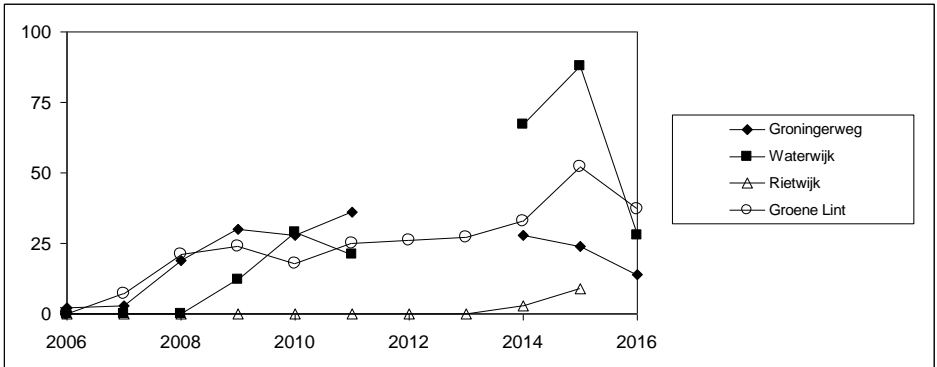
Aafke Pot

Huiszwaluwen in Eelde-Paterswolde

Het aantal huiszwaluwen in het werkgebied is ook dit jaar weer geteld. Voor het eerst sinds 2011 is er sprake van een afname van het totale aantal. In 2015 werden 285 nesten geteld. Dit jaar bleef de teller steken op 207. Er zijn verschillen in de aantalsontwikkeling in de verschillende deelgebieden (zie figuur 1). In Eelde en Haren waren de aantallen vergelijkbaar met vorig jaar. In Paterswolde waren de aantallen verdubbeld van 7 naar 14. Deze toename maakt echter nog lang niet goed wat er in de afgelopen 10 jaar is verdwenen. Het belangrijkste gebied is al enige jaren Eelderwolde en Ter Borch. Voor het eerst sinds de start van de bouw van voor huiszwaluwen geschikte woningen in 2007 zijn de aantallen afgenomen. Niet in alle delen van dit gebied is de ontwikkeling hetzelfde (zie figuur 2). Aan de Groningerweg neemt het aantal al enige jaren af. De hoogste aantallen zijn geteld in 2011 (36). Dit jaar ging het om 14. In de Waterwijk kwamen ieder jaar meer nesten, met een maximum in 2015 (88). Dit jaar waren dit er met 28 veel minder. Ook in het Groene Lint is het aantal afgenomen (van 52 in 2015 naar 37 dit jaar), echter niet zo sterk als in de Waterwijk. In de Waterwijk is in de afgelopen paar jaren nog wel gebouwd, maar er zijn geen geschikte locaties voor huiszwaluwen meer bij gekomen. In de Rietwijk wordt nog druk gebouwd en liggen overal nog braakliggende percelen. Mogelijk heeft een deel van de verdwenen vogels zich hier gevestigd. In 2015 zaten hier 9 nesten. Hoeveel vogels er dit jaar zaten is onbekend. Volgend jaar zullen we extra letten op deze wijk.

Figuur 1. Het aantal huiszwaluwnesten in de vier deelgebieden.

Figuur 2. Het aantal huiszwaluwnesten in vier delen van Eelderwolde en Ter Borch.

Joke & Jeroen Nienhuis en Ep de Boer

IVN Jubileumjaar in 2017

De bikini en de ANWB zijn ons dit jaar al voorgegaan, maar onze afdeling zal volgend jaar 70 jaar bestaan!

Een platina verjaardag, ook wel vernoemd naar Jacob en Anna.

Er is volgend jaar nog een bijzondere verjaardag: het IVN vlinderkampje “De Duinen” bestaat dan 10 jaar, een tinnen verjaardag.

Het jaar 2017 zal uiteraard in het teken van deze kroonjaren staan.

De jubileumcommissie (Hannie Koeleman, Noor Blom, Henk von Eije, Ep de Boer en Tineke van den Berg) is met de nodige voorbereidingen begonnen.

Het is de bedoeling dat er elk seizoen iets speciaals wordt georganiseerd.

Alvast een aantal data, voor zover bekend:

18 maart (onder voorbehoud) –Voorjaarsbloei in het bijenbosje;

Een weekend in juni – Sloopjesdag plus;

10 september – 10 jaar Vlinderkampje;

17 november – Feest.

Op de IVN site, in de volgende Groen en in de media zal er meer over bekend worden.

Tineke van den Berg

IVN-promotie in nieuwe wijken

Onze afdeling wil wat meer bekendheid krijgen in de nieuwere wijken. We denken aan Spierveen en zeker aan de nieuwste wijken Groote Veen en Ter Borch. In de nieuwe wijken ontwikkelt zich allerlei natuur en door daar aandacht aan te besteden via excursies willen we onze educatieve taak waarmaken. Wijkvertegenwoordigers kunnen het IVN ook zelf benaderen natuurlijk. En als u als IVN-lid in de nieuwe wijk woont, kunt u wijkgenoten proberen te interesseren voor het IVN.

Op Koningsdag 27 april, kil en regenachtig, af en toe een zonnetje, stond onze afdeling met een stand bij de basisschool in Ter Borch. Drukte alom. Voor een verloting stelden we een nestkastje voor een boomkruiper ter beschikking en twee loepotjes.

Hannie Koeleman
en Aafke Pot op
Koningsdag in de
stand in Ter
Borch.

foto Leo
Stockmann.

Vos Vision Optiek heeft stijl voor ogen...

EMPORIO ARMANI ESPRIT GUCCI DIESEL TILLEN DOLORE GABBANA

Vos Vision Optiek combineert de oogzorg van de optometrist met de trends van de toonaangevende modemerken als Esprit, Gant, Dolce & Gabbana, Diesel, Mexx, Ray-Ban etc. Kwaliteit en mode voor uw ogen.

VOS VISION
OPTIEK

Hoofdweg 179, Paterswolde www.vosvision.nl
tel. 050 - 309 18 88 | fax 050 - 309 21 44

"Florahof" Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg
Beplanting
Onderhoud

T.W.Ubels

Burg. Legroweg 34
9761 TC Eelde

tel: 050-3094756
fax: 050-3095236
www.tuincentrumflorahof.nl

E. ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde
tel. 050 - 309 24 91

Ruime sortering:
Hengelsport - Voeders - Zaden
Dierbenodigdheden
Laarzen - Wietzes klompen, enz.

**KOM KIJKERS
KIJKEN**

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●] Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

Boek: Vogels in Groningen

In 1983 verscheen *Vogels van Groningen*, een boek met een overzicht van alle in de provincie Groningen waargenomen vogelsoorten. Daarnaast beschrijvingen van landschapstypen en ook een overzicht van eendenkooien. Veel foto's in zwart-wit, een enkele in kleur. Voor toen een prachtig boek en nog steeds zeer waardevol. De redactie werd gevormd door Egbert Boekema, Piet Glas en Jan Hulscher. In april van dit jaar verscheen de opvolger, nu *Vogels in Groningen* geheten. Auteur is Egbert Boekema, inderdaad dezelfde Boekema. Bij de presentatie van het boek in Restaurant Strandpaviljoen Meerwijck hield hij een prachtig betoog. Uitreiking van het eerste exemplaar aan Marco Glastra, directeur van Het Groninger Landschap. Onder de vele belangstellenden waren ook Piet Glas en Jan Hulscher aanwezig en meerdere leden van onze Vogelwerkgroep. Moderne technieken hebben gezorgd voor een uiterst fraai boek. De Groninger fotograaf Gerrit Kiekenbos maakte nagenoeg alle foto's, stuk voor stuk prachtige plaatjes in kleur. Wie op de hoogte wil zijn van de Groninger landschappen en haar vogelsoorten van nu komt er niet onderuit dit boek te lezen.

Leo Stockmann

Moestuin van AH & IVN: wie zaait, zal oogsten

De moestuin gaf bij ons dit jaar verrassende resultaten. Een goed in de pot gegroeide augurkenplant en de zeker niet slechte opbrengst. Maar ik moet eerlijk zeggen: de vruchten waren niet te eten, droog en smakeloos. Hopelijk had u smaakvollere vruchten. De venkel is in de tuin hoog opgegroeid, bloeide mooi (veel insectenbezoek!) en heeft goed zaad gemaakt. De zaden zijn al heel lang bekend om hun geneeskrachtige werking. Ook onderdrukt het kauwen op zaden – deze smaken naar een combi van anijs en munt – het hongergevoel. Vroeger een middel voor nuchter ter kerke gaanden om een lange dienst goed vol te kunnen houden. Ik ben opgegroeid met pepermuntjes tijdens de dienst, met hetzelfde effect vermoed ik. Knollen hebben zich nog nauwelijks ontwikkeld, misschien komt dat nog.

Leo Stockmann

Een schaal met AH gekweekte augurken!

foto Leo Stockmann

COLORS @ HOME **VAN DER BRUG**
wooncentrum

Hoofdweg 202A 9765 CK Paterswalde
Telefoon (050) 309 03 46 | Mobiel (06) 27 00 01 70

vloerbedekking | laminaat | pvc | parket
zonwering | horren | raamdecoratie | gordijnen

www.colorsathome.nl

ook service aan huis

Wie wat bewaart, heeft wat: de huismoeder

Vlak voordat de lezing over vlinders door Geert de Vries (op 1 maart 2016) begon, kreeg ik een doosje met een dode grijzige ‘mot’ in handen gedrukt. Deze ‘mot’ had mevrouw Maas, wonend in serviceflat Noordwijk, laten bezorgen. Ze kon zelf de lezing niet bijwonen. Geert de Vries wist meteen de naam van de soort: huismoeder. De volgende dag ben ik naar de flat gefietst, heb mij gemeld, de lift naar de hoogste etage genomen en aangebeld bij mw. Maas. Ze was thuis en nodigde mij uit binnen te komen met de ‘mot’. Ze vertelde dat dit beestje al zeker 10 jaar in het doosje zat en zij altijd benieuwd was gebleven naar de naam. Toen ze las van de lezing dacht ze: dit is de kans. Ze hoefde de ‘mot’ niet weer terug. Nu zit ik ermee, maar ik weet tenminste de naam.

Leo Stockmann

Huismoeder
Noctua pronuba

Toekomst

Ik laaf mij aan een bloemenwei
Ik laaf mij aan de bossen en de hei

Keer ik weer naar waar ik woon
Dan drink ik water heel gewoon
Omdat ik van de dorst verga

Niet uit de kraan
Maar uit de schone Drentse Aa

Dit is een gedicht van mevrouw Martha Buitenkamp
Wonend in Else van der Laanhuis
Medeoprichtster van de jeugd-natuurclub
Ze geniet nog heel erg van natuur en mensen

Aafke Pot

Autoschade Herstel
Van Kalker bv

leder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE
T 050 309 25 16
M 06 504 002 00
info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

Into Nature en Drentsche Aa-gidsen.

De Drentsche Aa-gidsen mochten op maandagavond 14 maart in Zeegse luisteren naar een uitleg over het project “Into Nature”. De organisatie vroeg vrijwilligers om mee te werken aan een grootschalig kunstproject dat in het Drentsche Aa-gebied georganiseerd zou worden. Ik kon mij niet aan de indruk onttrekken dat de organisatie het gebied zag als reclame, een groene achtergrond voor kunstuitingen. Een passe-partout om overal naar binnen te mogen kost € 35.

Het kunstwerk dat er niet kwam

Plaatselijke natuurorganisaties hebben zich verzet tegen een van de kunstwerken, een houten kubus van ca 3 m hoog, gecombineerd met een constructie van soepele zwarte latten die in een boog door de kruin van een oude zwarte els tot in het water van de beek kwamen te hangen, ter hoogte van het Okkenveen. Dit werkstuk zou met een metalen voetstuk in de rivier verankerd worden.

De rechtbank oordeelde dat de gemeente Tynaarlo de procedure voor een vergunning in dit beschermde natuurgebied niet op de juiste wijze had gevoerd en dat de vergunning dus onterecht was verleend. Er was verzuimd een natuurtoets te doen. De rechter schortte de vergunning op tot de bezwaretermijn van zes weken voorbij was en de gemeente ingekomen bezwaren had behandeld.

Omdat Into Nature het kunstwerk toch graag geplaatst wilde zien, kwam er een nieuw voorstel om het werk 50 meter verderop neer te zetten vlak buiten de grens van het Natura 2000 gebied. Zo hoopte men de tijdrovende natuurtoets te omzeilen. Op advies van de eigen ecologisch medewerker en plaatselijke IVN-leden concludeerde de gemeente, dat ook op deze plek een natuurtoets vereist is. Daarom werkte de gemeente niet mee aan dit nieuwe voorstel. Het kunstwerk is er niet gekomen. Nu kan een bezoeker alleen genieten van de beek, die meandert door het open landschap, en de eikjes op het paraboolduin.

Waar past ‘kunst’ dan wel?

Bij de voormalige luchtvaartschool in Eelde staat een grote ‘conibeer’; een beer van gaas helemaal volgeprikt met conifeer takken. Langzamerhand verandert deze in een bruine beer. In De Nieuwe Kolk in Assen staat een grote hoogzit en langs de wand hangen platen en kleden met wilde dieren, allemaal voorzien van een schietschijf ter plekke van hun hart. Een treurigstemmend geheel.

Echt mooi is de expositie van foto's en collages van drie bijenhouders door Harry Cock in de schuur van Staatsbosbeheer. Na enig soebatten mocht ik met mijn Staatsbosbeheer vrijwilligerspas hier naar binnen.

Dit zijn een paar voorbeelden van kunst die de gaafheid van het landschap niet aantasten.

Een controverser

Bij het bruggetje aan het fietspad tussen Zeegse en Schipborg staat een hokje op poten met een laddertje. Binnen ligt een matrasje. Hierop kunnen twee personen een video bekijken. "Ik zie hier liever een peerd in de wei", sprak een passant. Prompt kwam een levensgroot houten paard naar het hokje kijken. TV Drenthe besteedde hier aandacht aan en toonde een vrijwilliger die het beest neerkwakte. Dit leidde tot verontwaardigde reacties op de facebook-pagina van RTV Drenthe.

Ik heb het beest overeind gezet, getroost en daarna voorzichtig weer in het hoge gras neer geleid.

Mijn conclusie

Plaats 'mensenwerk' in een 'mensen-omgeving', in gebouwen, parken en tuinen. Juist de afwezigheid van storende menselijke ingrepen maakt het Drentsche Aa-gebied zo bijzonder. Over deze kwaliteit zijn de bezoekers die wij in het gebied gidsen zo enthousiast.

Wat past echt in het beekdal?

deze foto van een kunstwerk dat een meisje van 13 jaar halverwege de jaren '80 maakte van zwarte aarde in een afgekalfde meander van de Drentsche Aa bij het Okkenveen. De rivier heeft dit werkje liefdevol opgenomen.

Wietske Jonker-ter Veld

	<p>HET EKO HUIS</p> <p><small>BIOLOGISCH WINKELENI</small></p>	<h2>Advertentie</h2>
<p>WELKOM BIJ HET EKO HUIS, BIOLOGISCH WINKELENI</p>		<p>De natuurclub voor de jeugd van 6-8 jaar is op zoek naar een vrijwilliger, die op woensdagmiddag van 13.30-15.30 met ca 12 kinderen de natuur willen ingaan. Zowel in het voorjaar als in het najaar zijn er 8 bijeenkomsten. Er zijn altijd 4 begeleiders aanwezig op een middag. Belangstelling, geef je op bij Aafke Pot. aafkeellen@gmail.com tel: 050-3095518</p>
<p>WIJ ZIJN OOK ONLINE TE VINDEN.</p> <p>www.hetekohuis.nl www.facebook.com/hetekohuis.nl</p> <p>WE ZIJN U GRAAG BIJ HET EKO HUIS: HOOFDWEG 73, EELDE</p> <p>tel: 050-3091136 050-30921636 050-30921636 050-30921636</p>		

Ook op zondagen bent u welkom.

Albert Heijn, Hoofdweg 202 in Paterswolde
is elke zondag open. Dus wandel gerust
bij ons binnen. U bent van harte welkom.

**Elke zondag zijn we open
van 11.00 tot 18.00 uur.**

Albert Heijn, Hoofdweg 202, Paterswolde.

Gewoon bij Albert Heijn.

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

- Vogels:** P.Feenstra, M.Hols, J.Kadijk, B.van Manen, J.Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J.Pot-Ellen, S.Rienks, L Stockmann, W.Zandt, A.van der Zijpp, A.Smeenge, N.Smeenge, J.Bokma, J.Nienhuis, G.Brink.
- Afdeling Vries:** H.Eggenhuizen, J.Fekkes, R.Maring,I. Lodewijks K.Bouwer, M.van Nieff, B.Visch, A.H.v.d.Meulen
- Planten:** T.v.d.Berg, Y.de Boer, F.Nijdam, LBierdrager, J.Eilander, L.Odding, R.Douma, L.Stockmann, J. v.d. Werff, W.Kramer, F.Wilkens, M.de Goeij.
- Publiciteit:** T.v.d. Berg, L.Stockmann, Y.de Boer, M.de Goeij.
- Brom:** A AB, E.de Boer, T.v.d. Berg, W. Kramer, W.Jonker-ter Veld.
- Jeugd:** A.AB, T.v.d. Berg, J.Eilander, M.Loenen, R.Hiemstra, G.Rietema, M.de Boer, A.J.Pot-Ellen, F.Puik, N.Smeenge, A.van den Berg van Saparoea, D.Buist. P.Feenstra, J.van der Werff.
- Natuurlijke Historie:** Combinatie Ol Eel/IVN
J. Eilander, Y de Boer, F.Nijdam, A.Trox, G.Rietema, J. Arends, C.Schaafsma, J.K.Westerhof..
- Vlinderkampje:** T.v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M.de Goeij, M.Wilkens, F.Nijdam, B.v.d.Velde, A.v.d.Zijpp, Y.de Boer, J. v.d. Werff, W.Hoekema, L. Bierdrager, J. Steyvers, W.Kramer, J. Eilander, L.Odding, F.Wilkens.
- Vormgeving Groen:** Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
- Redactie Groen:** Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com
Martine Harmens: martineharmens@ziggo.nl
- Distributie Groen:** Lideke Jorritsma
- Advertenties:** Jan van der Werff
- Site:** <http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde>
- Websitebeheer:** Henk von Eije, Maaïke de Goeij, Aafke Pot-Ellen.

